

Олга Латинчић

АРХИВИРАНИ СИГНАЛИ

(Легат Мирољуба Тодоровића у Историјском архиву Београда)

Поред обавезног преузимања архивске грађе од институција за које је надлежан по принципу територијалне и стварне припадности, Историјски архив Београда преузима и архивску грађу од физичких лица путем поклона и откупа.

Половином 2004. године, по вољи легатора, отпочело је преузимање архивске грађе о оснивању и развоју сигналистичког покрета. Први пријем путем поклона, бр. 02 – 1113 од 13. 07. 2004. допуњен је током 2005. године. Децембра 2005. откупљен је део легата који чине преписка и радови сигналиста, Уговор о откупу бр. 02 – 1172 од 27. 12. 2005. године. Преузимање, по договору са легатором, и даље траје.

Архивску грађу легата чине објављена дела легатора Мирољуба Тодоровића, дела Дејана Богојевића, Илије Бакића, Светислава Н. Брковића, Жарка Ђуровића, др Живана Живковића, Љубише Јоцића, Добрице Камперелића, др Јулијана Корнхаузера, Миодрага Мркића, др Миљивоја Павловића, Владана Панковића, Виктора Радоњића, Виктора Тодоровића, Звонка Сарића, Богислава Херцфелда и Миодрага Шијаковића. У легату се чува комплет часописа Друштва уметника сигналиста – *Сигнал*. Такође, појединачни примерци штампе *А^б*, *Акт*, *Багдала*, *Градина*, *Дело*, *Домети*, *Летопис Матице српске*, *Мостови*, *Поља*, *Руковет*, *Савременик*, *Ток*, *Филателиста*, *AXLE*, *БОРБА*, *Књижевна реч*, *Књижевне новине*, *Песничке новине* са радовима легатора и других; заједнички радови представљени кроз каталоге одржаних изложби и зборнике радова, симпозијума, штампане ствари - програми, плакати, позивнице.

Откупљени део легата садржи 668 радова сигналиста из целог света, око 2000 писама сигналиста упућених Мирољубу Тодоровићу, као и концепте послатих писама М. Тодоровића, архивску грађу Сигналистичког документационог центра у Београду, лична и породична документа легатора. Најбројнија писма и радови су од мултимедијалних уметника: Андреја Тишме, Добрице Камперелића,

Мирољуба Филиповића Филимира, Уметничке групе *Кварт*, Јарослава Супека, Љубише Јоцића, Наде М. Маринковић, Оливера Милијића, Илије Бакића, Добривоја Јевтића, Звонка Сарића, Клемента Падина, Емилија Морандија, Руђера Мађија, Клауса Гроха, Арига Лоре Тотина...Радови уметника су на папиру, ређе на филму или неком другом материјалу. Фотографије радова, аутора и перформанса су малобројне.

Грађа је у физичком смислу добро очувана, на српском, хрватском, енглеском, француском, шпанском, португалском, немачком, руском, мађарском, јапанском...језику.

У архиву је урађена физичка заштита комплетног легата и аналитичка обрада архивске грађе првог пријема. У току 2006/7. планирана је аналитичка обрада преосталог дела легата.

Грађа легата излагана је на две архивистичке изложбе. На изложби *Сачувати књигу. Старе и ретке књиге Историјског архива Београда XVI – XX века*, постављеној у Галерији Историјског архива Београда, 28. октобар – 28. новембар 2004. била су изложена библиофилска издања из легата:

1. М. Тодоровић, *Метафизичка поема са водом, земљом, ваздухом и компјутерским картицама*, 1971.
2. М. Тодоровић, *Approaches* I.A.C. ed. no 25, издање Klaus Groh, 1973.
3. М. Тодоровић, *Signal art*, издање Сигналистичког документационог центра, Библиофилско издање 47/77, Београд, 1980.
4. М. Тодоровић, *Златибор*, књига 39/300 из Библиотеке "Мацуо Башо"
5. М. Тодоровић, *Хаос и космос*, издаје "Феникс", Библиотека А5, библиофилско издање, примерак број 39, Београд, 1994.
6. М. Тодоровић, *Румен гуштер кишу претрчава*, издаје "Феникс", Библиотека А5, библиофилско издање, примерак број 24, Београд, 1994.
7. Цртеж на тоалет папиру, 1969, из књиге М. Тодоровића *Пуцањ у говно*, Библиофилско издање 77/100, Београд, 2001.

На другој изложби *Човек у времену. 60 година Историјског архива Београда* постављеној у Галерији Историјског архива Београда, 29. новембра 2005. – 23. децембра 2005. и продуженој, изложен је избор из грађе легатора и његових сарадника из земље и света:

1. М. Тодоровић *Anagrams*, поштанска карта, Београд, 1968/69.
2. Raoul Hausmann, песма, први број интернационалне ревије *Сигнал*, Београд, 1970.
3. М. Тодоровић, сигналистичка песма *Угљен – биље*, *Сигнал*, Београд, 1970.
4. М. Тодоровић, *Signalist manifestation*, поштанска карта, Београд, 1971.
5. М. Тодоровић, *Визуелна песма*, 1973. и цртеж из циклуса *Хаос и космос*, 1994, каталог изложбе М. Тодоровића *Освојени простор*, Музеј савремене уметности, Београд, 1994.
6. М. Тодоровић, *Објект песма*, поштанска карта, Београд, 1980.
7. М. Тодоровић, *Васионски хијероглифи*, поштанска карта, Београд, 1972.
8. Марина Абрамовић, *Програм перформанса*, јуни 1971. до октобра 1972.
9. Bill Griffiths, *Скарабеј са златним кругом и Седам тарот карата, A^b*, издавач: The Poetry Society, London, July 1973.
10. Bob Cobbing, *Од пет вокала, A^b*, издавач: The Poetry Society, London, July 1973.
11. Андреј Тишма и Мирољуб Тодоровић, из каталога *YU Mail art*, изложбе у Музеју савремене уметности, Београд, 1994.
12. Антологија радова сигналиста, *Uj Symposion*, Нови Сад, 1971.



Лице и полеђина карте Водича изложбе *Човек у времену*

Грађа Легата Мирољуба Тодоровића је грађа од изузетног значаја и представља допринос историјском памћењу о развоја културе друге половине XX века.

Олга Латинчић
архивски саветник Историјског архива Београда